

Vriendschap zonder verplichtingen

(1) Sociale netwerken zoals Hyves, Facebook en Twitter zeggen dat je altijd in contact staat met je vrienden. Maar stellen die vriendschappen ook iets voor? Of gaat het vooral om zelfpromotie? Jos de Mul, filosoof, heeft zijn bedenkingen over de waarde van meer dan honderd vriendschappen die mensen gemiddeld hebben op netwerken als Hyves, Facebook en Twitter. “Het is vriendschap light, net als bij frisdrank. Vriendschap zonder verplichtingen. Je kunt er heel makkelijk in en uit. En op internet is dat helemaal makkelijk: met één klik.”

(2) Al deze netwerken hebben een nieuwe dimensie gegeven aan menselijke relaties. Brengen deze afstandsrelaties de mensen dichter bij elkaar of leiden ze juist tot meer eenzaamheid? Stellen die vriendschappen wel iets voor of zijn ze niet meer dan een handig hulpmiddel? Essentiële vraag is dan natuurlijk: wat is vriendschap? Door de tijd heen bestaat hierover een vrij eenduidig beeld: dingen delen. Dat kunnen activiteiten zijn, interesses en vaak intieme gedachten.

(3) Er zijn, ruwweg, drie soorten vriendschap. De eerste is gebaseerd op nut. Je sluit vriendschap omdat je via de ander bijvoorbeeld hogerop kunt komen in je werk of omdat de ander erg geliefd is en dat dan ook op jou afstraalt. Dat is geen langdurige vriendschap. Zodra het voordeel voorbij is, is ook de vriendschap voorbij.

(4) De tweede soort is gebaseerd op plezier, genot. Je bent vrienden

omdat het gewoon fijn is om samen dingen te doen, bijvoorbeeld samen naar de kroeg gaan. Als die reden wegvalt, eindigt de vriendschap. Deze vriendschappen duren wel langer dan voordeelvriendschappen.

(5) De derde vorm is gebaseerd op welwillendheid, en is dus de meest zuivere. Je waardeert het karakter van de ander en om die reden word je vrienden. Dit noemen we doorgaans ware vriendschap.

Vrienden door dik en dun.

(6) Er is onderzoek gedaan naar hoeveel vrienden Nederlanders hebben die op deze laatste vorm zijn gebaseerd. Dat zijn er tussen de drie en zes. In de Verenigde Staten is dat aantal de laatste jaren afgenomen van vier naar twee. Een reden daarvoor zou kunnen zijn dat mensen het erg druk hebben en daardoor geen tijd hebben voor vriendschappen. Dat zou de mensen individualistischer en minder sociaal maken.

(7) Volgens de sociologen Duyvendak en Hurenkamp is de individualisering in Nederland een fabeltje. Volgens deze wetenschappers is er eerder sprake van het veranderen van gemeenschappen. Vroeger waren die nog zeer hecht, sociaal en controlerend. Gemeenschappen zijn steeds vluchtiger geworden: je hebt makkelijker toegang en ze zijn vrijblijvender.

(8) Volgens De Mul zijn we niet minder sociaal geworden, maar zijn de sociale contacten vluchtiger van aard geworden. Dat zien we terug in de sociale netwerken. “Facebook is meer een bekendennetwerk dan een

85 vriendschapsnetwerk. Het aantal
echte vrienden is in Nederland echter
nauwelijks afgenomen.”

90 **(9)** De mens heeft altijd behoefte
gehad contact te onderhouden met
andere. Nieuwe media zoals Hyves
en Facebook voldoen aan deze
behoefte, doordat deze media mak-
kelijk toegankelijk zijn en doordat ze
een ideaal middel zijn om je te
95 presenteren. Antheunis, universitair
docent sociale aspecten van nieuwe
media, zegt daarover: “Op internet is
het heel makkelijk je op je beste
manier te onderscheiden. Je kunt je
100 daar goed profileren. Je hebt op
internet namelijk meer controle over
je eigen positie dan in de fysieke
wereld¹⁾, bijvoorbeeld door een iets
mooiere foto op je pagina te
105 plaatsen. Je kunt dus optimaliseren
wie je bent, zonder te liegen. Daaren-
tegen is in de echte wereld het non-
verbale, zoals blozen, weer belang-
rijker.”

110 **(10)** Ondanks de rijkelijk bestede tijd
op sociale netwerken, zijn er echter
maar weinig pure
onlinevriendschappen. De meeste
vriendschappen op de sociale net-
115 werken zijn vriendschappen tussen

mensen die elkaar al in de fysieke
wereld, offline, hebben ontmoet,
benadrukt zowel De Mul als
Antheunis. Internet is meer een
120 aanvulling dan een vervanging.
Ongeveer veertien procent ontstaat
online. Het grootste deel stopt of gaat
elkaar ook in de fysieke wereld zien.
(11) Sociale netwerken blijken tot nu
125 toe niet meer of minder dan een
toegankelijk communicatiemiddel te
zijn. Ondanks alle bedenkingen en
neveneffecten, hebben de sociale
netwerken, volgens zowel De Mul als
130 Antheunis, een positief effect op het
sociaal leven van degenen die er
gebruik van maken. Zij vinden het
immers prettig communiceren.
(12) Het is volgens De Mul nog te
135 vroeg om te zeggen dat er een ver-
andering plaatsvindt. Wie weet,
filosofeert Antheunis, hebben we
over veertig, vijftig jaar alleen nog
maar via sociale media contact met
140 anderen. “Maar momenteel is de
behoefte aan face-to-facecontact nog
te groot. Ondanks alle mogelijkheden
van de sociale media ontmoeten
mensen elkaar nog steeds het liefst
145 in het echt.”

*Naar een artikel van Dick Hofland,
de Gelderlander, 8 januari 2011*

noot 1 fysieke wereld: de echte wereld waarin je elkaar kunt aanraken

Tekst 2

11p 11 **Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst samen in maximaal 200 woorden.

Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de hoofdvraag;
- 2 de definitie van vriendschap;
- 3 welke drie vormen van vriendschap genoemd worden en wat die inhouden;
- 4 de verschuiving die er de laatste jaren heeft plaatsgevonden bij gemeenschappen en sociale contacten;
- 5 de positieve waarde van nieuwe media voor sociale contacten;
- 6 twee oorzaken voor die waarde;
- 7 de kanttekening bij de waarde van de sociale netwerken;
- 8 de rol van sociale netwerken bij vriendschap.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Noem niet onnodig voorbeelden. Tel de woorden en zet het aantal onder de samenvatting. Zet de titel erboven.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.